

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖/๒๕๕๑

วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคมวลชน

ด้วยนายทะเบียนพรรคการเมืองได้เสนอคำร้องลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ว่า หัวหน้าพรรคมวลชนและหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคมวลชนเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคความหวังใหม่ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เป็นหลัก โดยทั้งสองพรรคได้มีการประชุมใหญ่วิสามัญและมีมติเห็นชอบแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคมวลชน เพราะเหตุที่ได้ไปรวมกับพรรคความหวังใหม่

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเนื้อหาของคำร้องเห็นว่า มีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นปัญหาต่างๆ ได้แล้ว จึงมีปัญหาค่าจะต้องวินิจฉัยว่าศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจรับเรื่องไว้วินิจฉัยสำหรับการสั่งยุบพรรคการเมืองหรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ได้บัญญัติไว้ชัดเจนในกรณีพรรคการเมืองใช้สิทธิหรือกระทำการเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการให้พรรคการเมืองเลิกกระทำการและอาจสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ด้วย และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ (๕) ก็ยังกำหนดไว้ว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองให้สมาชิกของพรรคการเมืองนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร นอกจากนี้ ตามมาตรา ๓๒๘ ได้กล่าวไว้อีกว่า นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้แล้ว การบัญญัติกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ เช่น การเลิกพรรคการเมือง แต่มีข้อแม้ว่าจะนำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งหรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งมาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมืองมิได้ จากบทบัญญัติของมาตรา ๓๒๘ นี้ ก็ได้กล่าวถึงการยุบพรรคการเมืองไว้ ครั้นเมื่อมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกมาใช้บังคับ ก็มีบทบัญญัติเรื่องการยกเลิกหรือยุบพรรคการเมืองไว้หลายมาตรา และได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีต่างๆ ได้อีกด้วย ปัญหาว่าจะเป็นการบัญญัติที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญนอกเหนือไปจากที่รัฐธรรมนูญกำหนดหรือไม่ ตามข้อเท็จจริงของเรื่องนี้ปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับการแจ้งจากหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งสอง ซึ่งอยู่ในช่วงที่พระราชบัญญัติ

พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๕ ใช้บังคับโดยนายทะเบียนพรรคการเมืองต้องทำการสอบสวนและยื่นคำร้อง เพื่อให้ศาลฎีกามีคำสั่งยุบพรรคมวลชน แต่ก่อนที่นายทะเบียนจะได้ดำเนินการ ก็ได้มีพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ออกมาใช้บังคับ และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติ พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมด้วย นายทะเบียนจึงต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง กล่าวคือ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคมวลชน พิจารณา แล้วเห็นว่า เป็นกรณีการสั่งยุบพรรคการเมืองเช่นที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๖๓ ให้อำนาจไว้ แม้เหตุจะแตกต่างกัน แต่กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หากเป็นการเพิ่มเงื่อนไขหรือรายละเอียดขึ้นจากที่ รัฐธรรมนูญกำหนดก็ตาม แต่ยังคงเป็นเรื่องการสั่งยุบพรรคการเมืองโดยอาศัยอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกันจึงถือไม่ได้ว่าเป็นการให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญนอกเหนือไปจากที่รัฐธรรมนูญกำหนด จึงวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับเรื่องไว้วินิจฉัยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้

คงมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามประเด็นของคำร้องว่า มีเหตุที่จะต้องสั่งให้ยุบพรรคมวลชนหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ และมาตรา ๗๓ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการยุบพรรคการเมืองไว้ดังนี้

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองได้มีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

“มาตรา ๗๓ ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งและให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ตามข้อเท็จจริง พรรคมวลชนและพรรคความหวังใหม่ได้มีการประชุมใหญ่วิสามัญแต่ละพรรคและมีมติเห็นชอบให้รวมกัน โดยให้ไปรวมกับพรรคความหวังใหม่ที่เป็นหลัก ทั้งหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งสองพรรคก็ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ กำหนดครบถ้วนแล้ว นายทะเบียนจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงประกอบหลักฐานตามคำร้อง เห็นว่ามีเหตุที่สมควรสั่งยุบพรรคมวลชนได้แล้ว

อาศัยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา จึงสั่งให้ยุบพรรคมวลชน

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ